

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સ્કૂલ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ

First Semester M.Com. (Elective Course)

ભારતીય નાણાકીય વ્યવસ્થા (Indian Financial System)

યુનિટ	વિષયવસ્તુના મુદ્દા
1.	ભારતીય નાણાકીય વ્યવસ્થા
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - ઇતિહાસ - ભારતીય નાણાકીય વ્યવસ્થાનું માળખું અને તેનો ઉદભવ - નાણાકીય પદ્ધતિની ભૂમિકા અને તેના પ્રકાર - ભારતીય નાણાકીય વ્યવસ્થાના કાર્યો - નાણાં બજાર - અર્થ, ખ્યાલ, કાર્યો, લક્ષણો, મહત્વ - નાણાંબજારની ભૂમિકા અને માળખું - કાર્યક્ષમ નાણાંબજારના ફાયદાઓ - રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (પ્રસ્તાવના, કાર્યો, કામગીરી, ભૂમિકા) - નાણાંબજારના સાધનો (Call Market, Commercial Paper, T-bills Market, COD (Certificate of Deposit), Commercial Bills (CB), Collateralized Lending and Borrowing Market) - નાણાંબજારમાં થયેલ સુધારાઓ - નાણાંબજારના મધ્યસ્થીઓ
2.	મૂડી બજાર
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના, ઇતિહાસ - મૂડી બજારનો અર્થ, પ્રકાર, મહત્વ, ભૂમિકા - મૂડી બજારનું માળખું (કાયદાકીય માળખું) - મૂડી બજારના પરિમાણો - મૂડી બજારના ઘટકો - મૂડી બજારમાં થયેલ સુધારાઓ - મૂડી બજારના સાધનો - પ્રાથમિક બજાર <ul style="list-style-type: none"> • પ્રસ્તાવના

	<ul style="list-style-type: none"> • અર્થ, હેતુઓ, કાર્યો • પ્રાથમિક બજારના મધ્યસ્થીઓ • જાહેર ભરણા માટેની પ્રક્રિયા • પ્રાથમિક ભરણું <ul style="list-style-type: none"> ○ જાહેર ભરણું ○ હક્કના શેર ○ ખાનગી ફાળવણી
3.	ગૌણ બજાર
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના, અર્થ - કાર્યો, - ગૌણ બજાર પર નિયંત્રણ - સ્ટોક એક્ષચેન્જિસની માન્યતા - જામીનગીરી સૂચિઓ (યાદીઓ) - જામીનગીરીની યાદીના નિયમો - દલાલોની નોંધણી - ભારતમાં શેરબજારનો વિકાસ - ભારતના શેરબજારો (NSE, BSE) - શેર બજારમાં વેપાર કરવાની પદ્ધતિઓ. - ભારતમાં ડિપોઝીટરીની સ્થાપનાની જરૂરિયાત - ડિમેટ શેર અને ભૌતિક શેર વચ્ચેનો તફાવત - ડિપોઝીટરી પદ્ધતિના ફાયદાઓ
4.	ઋણ બજાર (Debt Market)
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - ઇતિહાસ - ઋણ બજારનું મહત્વ - ઋણ બજારના લક્ષણો - ઋણ બજારના સહભાગીઓ - જાહેર ઋણ - ઋણ બજાર બહાર પાડનાર, સાધનો, રોકાણકારો - ઋણ બજારનો પ્રાથમિક અને ગૌણ ભાગ - ખાનગી કંપનીનું ઋણ બજાર - બોન્ડ બજાર - સરકારી જામીનગીરી બજાર

5.	વાયદાનાં બજારો
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના, અર્થ - વાયદાનાં વેપારનો ઇતિહાસ - નાણાકીય વાયદાની વિશેષતાઓ અને જરૂરિયાતો - નાણાકીય વાયદાના પ્રકારો <ul style="list-style-type: none"> o ફોરવર્ડ, ફ્યુચર, ઓપશન્સ, સ્વેટ - વાયદાના બજારની વિશિષ્ટ વિશેષતા - વાયદાના બજારના વેપારીઓ - ભારતમાં વાયદાનું બજાર - વાયદાની તકનીકો
6.	SEBI (ભારતીય પ્રતિભૂતિ (જામીનગીરી) અને વિનિમય બોર્ડ)
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - સંકલન અને વિકાસ - ભારતીય પ્રતિભૂતિ અને વિનિમય બોર્ડ - SEBI ACT 1992 - SEBI નો અધિકાર અને કાર્યો - SEBI નો અભિગમ - નિયમો, માર્ગદર્શિકાઓ અને યોજનાઓ - શેરબજાર અંગેના SEBIના સુધારા - રોકાણકારો માટેની માર્ગદર્શિકા - SEBIની ઉપલબ્ધિઓ
7.	મ્યુચ્યુઅલ ફંડ
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના, અર્થ, મહત્વ, અને વિકાસ - ઇતિહાસ (ભારત માં મ્યુચલ ફંડ) - મ્યુચલ ફંડ યોજનાના પ્રકાર - મ્યુચલ ફંડ નું જોખમ - મ્યુચલ ફંડ નું મહત્વ - ચોખી મિલકત કિંમત (NAV) - મ્યુચલ ફંડ રોકાણકારો અને મ્યુચલ ફંડ સંસ્થા - SEBI માર્ગદર્શિકા (guidelines) - રોકાણકારો માટે ઉપલબ્ધ સુવિધાઓ - રોકાણકારો માટેના હક્ક - મ્યુચલ ફંડ સંગઠન (AMFI) - મ્યુચલ ફંડ નું ભવિષ્ય

8.	વીમો
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - અર્થ - મહત્વ અને ઉદભવ - વીમાના પ્રકાર - સામાન્ય વીમા - જીવન વીમા - વીમાના મધ્યસ્થીઓ - પુનઃ વીમો - IRDA - હેતુ અને કાર્ય
9.	બેન્કિંગ અને નોન-બેન્કિંગની સંસ્થા (Banking Institutions)
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - અર્થ અને મહત્વ - બેન્કિંગના કાર્યો - ભારતમાં બેન્કિંગનું માળખું - બેન્કિંગની વ્યવસ્થામાં સુધારો - મૂડી પર્યાપ્તતા - બેન્કિંગમાં NPAનું સંચાલન - નોન-બેન્કિંગનો અર્થ, વિકાસ - નોન-બેન્કિંગના પ્રકારો - નોન-બેન્કિંગની ભૂમિકા - RBI દ્વારા નિયંત્રિત NBFC ના પ્રકાર
10.	RBI
	<ul style="list-style-type: none"> - પ્રસ્તાવના - ઉદ્દેશ - રિઝર્વ બેંક નું માળખું - રિઝર્વ બેંકની પેટા કંપનીઓ - કાયદાકીય માળખું - રિઝર્વ બેંકની ભૂમિકા